WIKIPEDIA

Mamuto

Mamuto esas extinginta animalo, qua esis parenta a nuna elefanto.

Mamuto-speci:

- *Mammuthus meridionalis*vivis en forestal areo di sudal Europa. Ol aspektis nuna Indial elefanto.
- *Mammuthus trogontherii*vivis en stepal areo di central Europa. Ol esis probable l'unesma dika-furala mamuto (lanala mamuto).
- *Mammuthus columbi*e *Mammuthus imperator*vivis en Nord-Amerika.

Indexo

Mieno

Mamuto havis dika furo, qua izolis tre bone de koldeso. Ol havis anke mikra aurikuli pro kolda klimato. Alteso di adulta mamuto esis 3,5 m, e la dorso decendis til la mikra pilala kaudo. Mamuto havis anke rostro, quale l'elefanto. La dentegi esis plu granda kam la de nuna elefanti, esante til 5-metra longa. Adulta mamuto pezis 6 o 7 tuni.

Vivo-kustumo

Mamuto esis herbivora animalo. Li vivis en trupi movante a nova loki pro manjar. La trupo konsistis ek femini e yuni; la maskuli vivis separinte. La maskuli forsan kombatis pro femini dum la kopulaco-tempo.

Mamuto adulteskis evante 10-12 yari. La gravideso probable duris dum 22 monati, e nur un yuno naskis unfoye. La kopulaco eventis tale, ke la yuno naskis ye printempo, kande la naturo esis tam pasabla kam posible. La vivo di mamuto duris dum c. 60 yari.

Mamuto esis tre granda animalo e havis nur kelka enemiki. La maxim danjeroza por mamuto esis sabrodento-tigro, qua povis prenar la yuni. Anke homo chasis mamuto.

Dentego di mamuto

Dentego di mamuto; mordanta surfaco

La mamuto e la homo

Homo e mamuto vivis en sama arei. Homi chasis mamuti, ma la chaso ne povas esar la kauzo por l'extingo di mamuto. Plu probabla kauzo esas la klimat-chanjo, qua altrigis la cirkumajo di mamuto. En la kolda klimato homo uzis omna parti de mamuto: en senarborala stepo on uzis la granda osti por konstruktar la habiteyi.

En primitiv arto la homo piktis mamuti, qua esis tre honorit animalo. Anke l'ivoro uzesis altralatere en artala verki, altralatere en laborala instrumenti.

L'extingo

La klimato chanjis tre radikale, kande la glacial ero fineskis. La chanjo esis tale rapida, ke mamuto ne havis tempo por adaptar su. La lasta lanala mamuto vivis c. 8000 aK, e samatempe la homaro komencis expansar su a tota mondo. La lasta mamuto mortis c. 1700 aK, kande on ya konstruktis piramidi en Egiptia.

La lasta mamuti vivis che l'insulo Wrangel, en Arktika oceano. Li esis tre mikra komparante a lia ancestri kontinentala. On pensas ke la lasta mamuti mikreskis, pro ke en l'insulo ne existis ula enemiki ed esis poka nutrivi.

La restaji

L'extingo di mamuto esas tale vicina, ke on havas multa-laterala restaji ek la mamuti. Ordinare on havas nur osti e denti ek extinginta animali, ma la permanenta frosto konservabis anke pili e hari, restaji ek nutrivo, dungo e mem karno. Anke du tota yuni konservabis, e li havas nomi, quale domal animali: “Dima” e “Masha”.

La maxim granda kolekturo di mamutal restaji esas en Sankt Petersburg, Rusia.
